

อิทธิพลของภาษาบาลีและสันสกฤต

ภาษาบาลีและสันสกฤตเป็นภาษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยมาก ภาษาบาลีเข้ามาปนอยู่ในภาษาไทยเนื่องจาก ประเทศไทยรับพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ภาษาบาลีซึ่งใช้บันทึกเรื่องราวทางศาสนาและบทสวดมนต์ต่างๆ จึงติดเข้ามาด้วย ส่วนภาษาสันสกฤตก็เข้ามาทางศาสนาพราหมณ์ แม้ว่าชาวไทยจะไม่นับถือศาสนาพราหมณ์ แต่ก็ได้รับพิธีการต่างๆ มาปฏิบัติ รวมทั้งทางด้านโหราศาสตร์ด้วย¹ ด้วยเหตุนี้ภาษาบาลีและสันสกฤต จึงมีอิทธิพลต่อภาษาไทยมาก

การนำภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต เข้ามาใช้ในภาษาไทย เรามักจะคัดแปลงให้เข้ากับระเบียบของภาษาไทย ทั้งในด้าน การอ่าน, การเขียน และความหมาย จึงทำให้ผู้ใช้เกิดความสับสนได้

สาเหตุของข้อผิดพลาดในเรื่องนี้² อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. การไม่รู้จักชนิดของคำ
2. การไม่รู้จักหลักการใช้คำบาลีสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย

1. การไม่รู้จักชนิดของคำ

การไม่รู้จักชนิดของคำ หมายถึงการที่นิสัยไม่รู้ว่ คำบาลีสันสกฤตที่นำมาใช้นั้นจัดเป็นคำชนิดใด เช่น คำบางคำ อาจจะเป็นศัพท์ยาก นิสิตไม่รู้ความหมาย จึงไม่รู้ว่าเป็นคำ

¹ เสนีย์ วิจารณ์, หลักและการใช้ภาษาไทย เล่ม 1

² ข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดจากอิทธิพลของภาษาบาลีสันสกฤต ก็ได้แก่ข้อผิดพลาดใน

ชนิดใด หรือบางครั้งก็ไม่แจ่มแจ้ง เช่น คำว่า "จินตนาการ" นิสิตอาจจะรู้สึกพิง "จินต" แปลว่า คิด ก็เข้าใจว่า "จินตนาการ" แปลว่า คิด เหมือนกัน กังนั้น จึงเข้าใจว่า "จินตนาการ" เป็นคำกริยา เพราะคำว่า "คิด" เป็นคำกริยา แต่ที่ถูกต้อง "จินตนาการ" เป็นคำนาม แปลว่า "ความคิด"

การไม่รู้จักชนิดของคำนี้ อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

1.1 การใช้คำกริยาเป็นคำนาม

1.2 การใช้คำนามเป็นคำกริยา

1.1.1 การใช้คำกริยาเป็นคำนาม

การใช้คำกริยาเป็นคำนาม หมายถึง การที่นิสิตใช้คำบาลีสันสกฤตที่เป็นคำกริยา ในที่ของคำนาม นิสิตอาจไม่รู้ว่า เป็นคำกริยา คิดว่าเป็นคำนาม เนื่องจากคำเหล่านี้เป็น ศัพท์บาลีสันสกฤต

ตัวอย่างเช่น³

... และเพื่อ เชื่อมสัมพันธ์ ระหว่างมหาวิทยาลัย เราจะจัดให้มีการแข่ง
(ความสัมพันธ์)
ขันกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ

ทหารเหล่านั้นส่วนใหญ่แล้วไม่ได้ศึกษาวิชาค่านมนุษยศาสตร์ จึงมีจิตใจที่ยัง
มงายอยู่กับ โลก และอำนาจ
(ความโลก)

ชมรมกีฬาทางน้ำได้ก่อตั้งขึ้นเกือบ 10 ปีมาแล้ว ด้วยอนุมัติ และความ
(การอนุมัติ)

เห็นชอบจากสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ ดูตัวอย่างเพิ่มเติมในบทที่ 2 ข้อ 1.1

1.2 การใช้คำนามเป็นคำกริยา

○ การใช้คำนามเป็นคำกริยา หมายถึง การที่นิสิตใช้คำบาลีสันสกฤตที่เป็นคำนามในที่ของคำกริยา นิสิตอาจคิดว่าเป็นคำกริยา เนื่องจากคำเหล่านี้เป็นศัพท์บาลีสันสกฤต

ตัวอย่างเช่น⁴

ข้าพเจ้าเคยได้ทราบประวัติของปราสาทแห่งนี้จากการอ่านหนังสือมาบ้าง

○ และจินตนาการไว้ว่า คงเป็นปราสาทที่ใหญ่โต วิจิตรพิสดารมาก (มีจินตนาการ)

ในการพบปะกันแต่ละครั้ง จะมีอาจารย์ผู้มีความรู้ในเรื่องจิต เรื่อง วิทยุญาณ และการศึกษาจิตเป็นอย่างดี มาปรากฏ (แสดงปรากฏ)

ชมรมกีฬาทางน้ำของเรามีสระว่ายน้ำที่ใหญ่และมาตรฐาน (โตมาตรฐาน)

2. การไม่รู้จักหลักการใช้คำบาลีสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย

สิ่งที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้นว่า เมื่อเรานำคำบาลีและสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย เรามักจะคัดแปลงให้เข้ากับระเบียบของภาษาไทย ทั้งในด้านการอ่าน การเขียน และความหมาย ฉะนั้นเราจึงมีกฎเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ อยู่ด้วย และสำหรับเรื่องความหมายนั้น บางทีเราเอาคำบาลีและสันสกฤตที่มีความหมายอย่างเดียวกันมาใช้ทั้ง 2 คำ มีที่ใช้ต่างกัน หรือบางทีก็อาจนำมาใช้ในความหมายที่ต่างกัน

สาเหตุของข้อผิดพลาดในเรื่องนี้ อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ชนิดคือ

- .2.1 คำบาลีและสันสกฤตที่ไทยนำมาใช้ทั้ง 2 คำ
- .2.2 หลักการใช้อักษรซ้ำและอักษรซ้อนในคำบาลี
- .2.3 หลักการประวิสรรชนีย์ในคำบาลี

⁴ ดูตัวอย่างเพิ่มเติมในบทที่ 2 ข้อ 3.1.2

2.1 คำบาลีและสันสกฤตที่ไทยนำมาใช้ทั้ง 2 คำ

๑) คำบาลีและสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทยทั้ง 2 คำ ผู้ใช้อาจจะสับสนเพราะไม่รู้ ว่า เมื่อใดควรใช้คำใด ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับความนิยม หรือความหมายที่ใช้ หรือสภาพแวดล้อมของคำที่ใช้

ตัวอย่างเช่น

ศรัทธา นิสิตเขียน สัทธา "สัทธา" เป็นคำบาลี "ศรัทธา" เป็นคำสันสกฤต โดยทั่วไปเรานิยมใช้ คำสันสกฤต ส่วนคำบาลี มักจะใช้ใน เรื่องเกี่ยวกับศาสนา

จิตใจ นิสิตเขียน จิตฺใจ "จิต" หมายถึง ใจ* ภาษาบาลีเขียน จิตฺต ภาษาไทยตัดตัวสะกดออก นอกจากนี้ยังมีคำ "จิตร" แปลว่า เคียนอันมีพระจันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์จิตรรา บาลีเขียน จิตฺต สันสกฤตเขียน จิตร* และมีคำ "จิตร" แปลว่า การวาดเขียน การระบายสี*

๒) มเหสี นิสิตเขียน มเหษี "มเหสี" เป็นคำบาลี ส่วนคำสันสกฤตใช้ มเหษี แปลว่า ชายาพระเจ้าแผ่นดิน* คำนี้เรานิยมใช้แต่รูปบาลี

สิริมงคล นิสิตเขียน ศิริมงคล "สิริ" เป็นคำบาลี ส่วนคำสันสกฤตใช้ "ศรี" ในภาษาไทยใช้ทั้ง 2 คำ ความหมายเหมือนกัน หมายถึง ความงาม, ความดี, ความสุกใส, ความเจริญ* แต่มักมีผู้ใช้ผิดเป็น สิริ คือ เอาคำบาลีกับสันสกฤตมาผสมกัน

ยนต์ - ยนต์ หมายถึง เครื่องกลไก เครื่องจักรที่ใช้กำลังแรงระเบิด เคียนเครื่อง* "ยนต์" เป็นคำบาลี "ยนต์" เป็นคำสันสกฤต ในภาษาไทยใช้ทั้ง 2 คำ แต่มักใช้ต่างกัน คือ "ยนต์" ใช้ในคำ รถยนต์ เครื่องยนต์ "ยนต์" ใช้ในคำ ภาพยนตร์

๐ มนต์ - มนตร์ หมายถึงคำศักดิ์สิทธิ์ คำสำหรับสวด คำสำหรับเสกเป่า*
 "มนต์" เป็นคำบาลี มนตร์เป็นคำสันสกฤต เราใช้ต่างกันดังนี้ "มนต์"
 ใช้ในคำนิมนต์ สวดมนต์ มนต์ขลัง "มนตร์" ใช้ในคำ เวทมนตร์

อารมณ์ - รมย์ "อารมณ์" หมายถึงเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น รูปเสียง
 รส ฯลฯ ความคิด, ความรู้สึก, นิสัยใจคอ, ความเป็นไปแห่งจิตใจใน
 ขณะหนึ่งๆ* "รมย์" หมายถึง น่าบันเทิงใจ, น่าสนุก, พึงใจ, งาม
 "อารมณ์" เป็นคำบาลี - รมย์ ใช้ในคำ อารมณ์ และคำที่สนิทกับอารมณ์
 เท่านั้น เช่น สุขอารมณ์ นิหรรมณ์ ส่วน "รมย์" ใช้ในคำ รื่นรมย์

ศูนย์ - สูญ "สูญ" หมายถึง ว่างเปล่า, หายสิ้นไป, ไม่มีอะไร, ตัว
 เลข "ศูนย์" หมายถึง ว่างเปล่า, หายสิ้นไป, จุดกลาง, ตัวเลข
 เราใช้ทั้ง 2 คำ แต่นิยมใช้ "สูญ" ในคำ สูญหาย สูญพันธุ์ และ "ศูนย์"
 ใช้ในคำ เลขศูนย์, จุดศูนย์กลาง

2.2 หลักการใช้อักษรซ้ำและอักษรซ้อนในคำบาลี

คำบาลีที่นำมาใช้ในภาษาไทย เรามักจะคิดแปลงให้เข้ากับระเบียบของภาษาไทย
 โดยมีหลักต่างๆ หลายหลักด้วยกัน เช่น หลักการใช้อักษรซ้ำและอักษรซ้อน ซึ่งมีดังนี้

- ก. ตัวสะกดที่มีตัวอักษรซ้ำ เช่น กิจจ, เขตต, จิตต ในกรณีที่มีตัวหลังไม่มีสระ
 ก้ำกับให้ตัดออกตัวหนึ่งเป็น กิจ, เขต, จิต แม้จะเป็นส่วนหน้าสมาส ก็ออก
 เสียงตัวสะกดใดคนหนึ่ง โดยไม่ต้องซ้อน เช่น กิจลักษณะ นิจลีล จิตวิทยา
 ต่อเมื่อตัวหลังมีสระอื่นก้ำกับหรือมีตัวสะกด จึงซ้อนอีกตัวหนึ่งได้ เช่น วัคคะ,
 กิจจา, อัคคี, สมุททานุภาพ, รัชชูปการ, บุคคล, ประภัสสร
- ข. ตัวสะกดที่มีอักษรซ้อนเฉพาะในวรรณ ฎ ในกรณีที่มีสระ ก้ำกับอยู่หลัง
 เช่น วุทธิ, วัณฐิ, ทัณฐิ, ให้ตัดตัวหน้าออกใช้แต่ตัวท้ายตัวเดียว เช่น วุทธิ อธิ

* พจนานุกรม ฯ

ทิจิ⁵

นิสิตอาจจะจำหลักการใช้อักษรซ้ำและอักษรซ้อนไม่ได้ จึงไม่ได้เขียนคำต่างๆตามหลักนี้ ตัวอย่างเช่น

กิตติศัพท์	นิสิตเขียน	กิตติศัพท์
ญาติ	"	ญาติ
ทิจิ	"	ทิจิ

คำว่า กิตติศัพท์ และ ญาติ เป็นไปตามหลักข้อ ก คือ ตัวสะกดที่มีอักษรซ้ำ เมื่อตัวหลังมีสระอื่นกำกับ จึงซ้อนอีกตัวหนึ่งได้ ทั้ง อ คำนี้มี ติ ซ้ำและ ติ ตัวหลังมีสระ ิ กำกับจึงไม่ต้องคัดตัวสะกด

คำว่า ทิจิ เป็นไปตามหลักข้อ ข คือ ตัวสะกดที่มีอักษรซ้อน เฉพาะในวรรค ฎ ในกรณีที่มีสระ ิ กำกับอยู่หลังให้คัดตัวหน้าออก ใช้แต่ตัวท้ายตัวเดียว

2.3 หลักการประวิสรรชนีย์ในคำบาลี

หลักการประวิสรรชนีย์ในคำบาลี มีดังนี้ "ค. คำที่มาจากบาลีและสันสกฤต ถ้าตัวท้ายของคำต้องการให้อ่านออกเสียงอะ ให้ประวิสรรชนีย์ เช่น ลักษณะ⁶"

นิสิตอาจไม่รู้หลักเกณฑ์นี้หรือจำหลักไม่ได้ จึงไม่ได้เขียนคำต่างๆ ตามหลัก

ตัวอย่าง เช่น

ทัศน	นิสิตเขียน	ทัศน
สาธารณะ	"	สาธารณ

⁵พจนานุกรม ๑ หน้า 8-9

⁶พจนานุกรม ๑ หน้า 10